

AQSH MUSIQA TA'LIMI

Mashrabjonova O'g'iloy Sultonbekovna

Andijon davlat pedagogika insitituti
ijtimoiy va amaliy fanlar fakulteti Musiqa
ta'lim yo'nalishi 202-guruh talabasi

Anotatsiya

Ushbu maqolada Amerika Qo'shma Shtatlarida musiqiy ta'lim tizimining tarixiy rivojlanishi, uning shakllanish bosqichlari, zamonaviy dasturlari, innovatsion yondashuvlari hamda ta'lim tizimida musiqa fanining tutgan o'rni keng tahlil qilingan. Maqolada AQSH maktablari, kollej va universitetlarida musiqiy ta'limning qanday olib borilishi, milliy standartlar asosida baholash tizimi hamda davlat va xususiy sektorning musiqiy ta'limdagi o'rni ham yoritilgan.

Kalit so'zlar: AQSH, musiqa ta'limi, Berklee, Juilliard, maktab dasturi, musiqa pedagogikasi, innovatsion ta'lim, musiqiy savodxonlik, baholash tizimi, san'at ta'limi.

Kirish

AQSH musiqa ta'limi tizimi dunyoda eng rivojlangan va puxta tashkil etilgan tizimlardan biri hisoblanadi. Bu tizim o'zining turli bosqichlari, puxta ishlab chiqilgan dasturlari, keng qamrovli o'quv metodlari hamda san'atni qo'llab-quvvatlashga qaratilgan davlat siyosati bilan ajralib turadi. Musiqa ta'limi umumta'lim maktablaridan tortib, maxsus san'at maktablari, kollejlari, konservatoriyalar va universitetlarga bo'lgan ko'plab bosqichlarni o'z ichiga oladi. AQSHda musiqiy ta'lim nafaqat kasbiy yo'nalishda, balki madaniy-ma'naviy tarbiyaning muhim qismi sifatida qaraladi.

Asosiy qism**1. AQSH musiqa ta'limining tarixiy shakllanishi**

AQSHda musiqiy ta'lim XIX asrning boshlarida ommalasha boshladi. Dastlab diniy xorlar asosida shakllangan bu tizim keyinchalik maktab dasturlariga mustaqil fan sifatida kiritildi. 1838-yilda Boston shahrida musiqa umumta'lim maktablarida majburiy fan sifatida joriy etildi va bu qaror boshqa shtatlar tomonidan ham tezda qabul qilindi. XX asrga kelib, musiqiy ta'lim kengayib, turli yo'nalishlarda maxsus dasturlar yaratildi. Jazz, blues, gospel kabi Amerika milliy janrlarining rivoji ham musiqa ta'limiga katta ta'sir ko'rsatdi.

2. Boshlang'ich sinflarda musiqa ta'limi

Boshlang'ich ta'lim bosqichida musiqiy mashg'ulotlar o'quvchilarning eshitish qobiliyatini rivojlantirish, ritmni his qilish, kuylash, qo'shiqlarni ijro etish va kichik

guruhlar bilan ishlashga qaratilgan. AQSH boshlang'ich maktablarida quyidagi yo'nalishlarga alohida e'tibor qaratiladi:

- Ritm va tempo asoslari
- Oddiy nota savodi
- O'quvchilar uchun qulay bolalar qo'shiqlari repertuari
- Xor jamoasida kuylash
- Orff cholg'ularidan foydalanish
- Musiqiy o'yinlar orqali ijodkorlikni rivojlantirish.

Bu bosqichda o'quvchi musiqani his qilish, eshitish va qo'shiq aytish kabi bazaviy ko'nikmalarga ega bo'ladi.

3. O'rta maktablarda musiqa ta'limi

O'rta maktablarda musiqiy ta'lim yanada kengayadi va maxsus yo'nalishlarga bo'linadi. O'quvchilar xor jamoasi, simfonik orkestr, jazz orkestri, estrada guruhlari, kompozitsiya, musiqiy texnologiya kabi yo'nalishlarni tanlash imkoniga ega bo'ladi. AQSH o'rta maktablarida musiqa quyidagicha o'qitiladi:

- Cholg'ularda ijro (skripka, fortepiano, gitara, baraban, misli asboblar)
- Xor san'ati
- Jazz guruhi bilan ishlash
- Kompozitsiya va aranjirovka asoslari
- Musiqa nazariyasi
- Musiqa texnologiyalari (audio yozuv, montaj, digital musiqa yaratish).

4. Oliy ta'lim muassasalarida musiqa

AQSH oliy ta'lim muassasalari musiqiy yo'nalishlar bo'yicha dunyoda eng kuchli ta'lim maskanlari hisoblanadi. Eng nufuzli o'quv yurtlari quyidagilar:

- Juilliard School — professional ijrochilar tayyorlaydi.
- Berklee College of Music — jazz, estrada, kompozitsiya, prodakshn bo'yicha yetakchi.

- Curtis Institute of Music — klassik musiqa ijrochiligi bo'yicha eng kuchli maktab.

Bu muassasalarda quyidagi yo'nalishlar o'qitiladi:

- Forteplano, skripka, vokal, dirijyorlik
- Kompozitsiya, orkestrlashtirish, aranjirovka
- Musiqashunoslik va tadqiqot ishlari
- Musiqiy pedagogika
- Raqamli musiqa texnologiyalari, studiya ishlari, prodakshn.

Oliy ta'limda talabalarga individual darslar, ustoz-shogird tizimi, sahnaviy chiqishlar va ko'plab amaliy mashg'ulotlar taklif etiladi.

5. AQSH musiqa ta'limida innovatsion yondashuvlar

Zamonaviy texnologiyalar AQSH musiqa ta'limining ajralmas qismi hisoblanadi. Ko'plab maktablar va universitetlar musiqa yaratish uchun kompyuter dasturlari — FL Studio, Logic Pro, Ableton Live, Sibelius, Finale kabi vositalardan foydalanadi. Shuningdek, raqamli cholg'ular, interaktiv laboratoriyalar, virtual orkestrlar va onlayn platformalar o'quv jarayonini yanada boyitmoqda. STEAM yondashuvi asosida musiqani matematika, texnologiya va muhandislik bilan bog'lab o'rgatish kengayib bormoqda.

6. AQSH musiqiy savodxonlikni baholash tizimi

AQSHda baholash tizimi Milliy Ta'lim Standartlari asosida shakllangan. U o'quvchining quyidagi ko'nikmalarini baholashga qaratilgan:

- Tinglash va tahlil qilish
- Ijro etish (yakka va jamoaviy)
- Improvizatsiya qilish
- Kompozitsiya yaratish
- Musiqa nazariyasi asoslarini bilish.

Har bir o'quv bosqichida o'quvchilar amaliy va nazariy imtihonlar orqali baholanadi.

Xulosa

AQSH musiqa ta'limi tizimi o'zining keng imkoniyatlari, puxta ishlab chiqilgan dasturlari, innovatsion yondashuvlari va yuqori darajadagi pedagogik tajribasi bilan dunyoda etakchi o'rin egallaydi. Musiqa nafaqat san'at sohasi, balki ta'limning muhim qismi sifatida qaraladi. AQSH tajribasi O'zbekiston musiqa ta'limi uchun ham katta metodik va amaliy ahamiyatga ega.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Mark, M. & Gary, C. A History of American Music Education.
2. National Association for Music Education (NAfME) materiallari.
3. Berklee College of Music rasmiy o'quv dasturlari.
4. Juilliard School akademik materiallari.
5. Curtis Institute of Music rasmiy nashrlari.
6. AQSH Milliy Ta'lim Standartlari bo'yicha rasmiy manbalar.